

UIT DE HISTORIE VAN KOEDIJK

door J.P. Geus

XII. De Kleimeren

Oostelijk van het dorp lagen destijds de Grote- en Kleine Kleimeer. Het waren vrij ondiepe meren, die voor de visserij nog wel van belang waren.

Het visrecht op deze meren werd meestal voor een periode van drie jaar verpacht. In 1559 was Jan Janszoon van Koedijk pachter van de Grote- en de Kleine Kleimeer en de Nieuwe Tocht, voor de som van acht pond per jaar.

Kort nadien, in 1560 en 1561, werden de Daalmeer en de Vronermeer reeds bedijkt.

Om de Kleimeren te bedijken werd in 1564 octrooi verleend aan zekere Arnoult Barnaert, koopman te Antwerpen, onder voorwaarde dat het werk binnen drie jaar voltooid zou moeten zijn.

Daar genoemde koopman gedurende die gehele periode niet meer naar de dijkage getaald had, werd op 25 augustus 1567, door Philips II, een nieuw octrooi tot bedijking uitgegeven.

Verkrijger van het octrooi was nu Jan Michiel Loufszoon, koopman en poorter te Amsterdam.

Voorwaarde tot de droogmaking was onder andere dat er dwars door de Grote Kleimeer, in het verlengde van de Noorder Veersloot, een veersloot (=vaarsloot) met een breedte van 18 of 20 voeten moest worden gemaakt.

Deze vaarsloot was nodig om de Koedijkers gelegenheid te geven de landen oostelijk van de Kleimeer te bereiken. Overigens moesten de Grote- en de Kleine Kleimeer elk rondom van een brede ringsloot worden voorzien, om daardoor bij alle landerijen te kunnen komen.

Er ontstonden zo drie afzonderlijke poldertjes, de Noorder-, de Zuider- en de Kleine Kleimeer.

Al direct na de bedijking is een gedeelte in cultuur gebracht als rietland en het overige, iets hoger gelegen, als wei- en bouwland.

Voor de bemaling werd in de Zuidermeer een windmolen gebouwd die door middel van duikers ook de andere gedeelten bemaalde.

Reeds in 1573, tijdens het beleg van Alkmaar, werd de molen verbrand en in 1574 stond alles nog onder water.

Na het opnieuw bouwen van een watermolen kon het land weer worden drooggemalen en daarna bleef de situatie eeuw na eeuw bijna onveranderd.

In de Noordermeer werden later nog wel enige rietlanden tot weiland gemaakt, maar goed weiland is het nooit geworden.

De totale belastbare oppervlakte van de drie polders was ongeveer 65 ha. en de polderlasten waren relatief hoog, mede door het onderhoud van de vele omringkaden en de binnenkaden.

Die binnenkaden vormden de scheiding tussen enerzijds het bouw- en weiland en anderzijds het rietland. Dat rietland had namelijk gedurende de zomermaanden een veel hoger waterpeil ter bevordering van de rietgroei. Het rietland werd dan geheel onder water gezet waardoor ook het onkruid geen gelegenheid kreeg om de rietgroei te hinderen.

Het rietland was hierdoor een aantrekkelijke plaats voor allerlei watervogels.

Het was de broedplaats voor meerkoeten, waterhoentjes, zwarte sterns, kokmeeuwen en vele andere waaronder de roerdomp. De lepelaars broedden er niet maar kwamen hier, vanuit het Zwanenwater bij Callantsoog, wel vissen.

Dit alles heeft er toe geleid dat een gedeelte van deze rietlanden reeds vóór de herverkaveling werd aangekocht door Staatsbosbeheer. Mede hieraan is het te danken dat een gedeelte van de Kleimeren nu als natuurreservaat behouden is gebleven. Alleen de rietlanden van de Zuidermeer zijn nu nog aanwezig en vormen een groene gordel aan de westzijde van het recreatiegebied.